

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Допускається до захисту

Зав. кафедри лісового господарства

Михайло професор Іван І.М.
(підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)

« 06 » червня 20 24 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА

СТАН ЛІСОКУЛЬТУРНОЇ СПРАВИ У ГОЛОВАНІВСЬКОМУ
ЛІСНИЦТВІ ФІЛІЇ «ГОЛОВАНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Виконала: Майілова Валерія Олександрівна

В.С.
підпис

Керівник: доцент Левандовська С.М.

С.М.
підпис

Рецензент Олександр Асеско О.Г.
вчене звання, прізвище, ініціали

О.Г.
підпис

Я, Майілова Н.О., засвідчую, що кваліфікаційну роботу
виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП «Лісове господарство»
Л.М. Левадівська С.М.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
«02» лютого 20 23 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу

Майіловій Валерії Олександрівні

Тема: Стан лісокультурної справи у Голованівському лісництві філії «Голованівське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Керівник роботи: Левандовська С.М., канд. біол. наук, доцент

Затверджено наказом ректора № 48/с **від** «04» лютого **20** 24 **р.**

Термін **здачі** **здобувачем** **виконаної** **роботи**
«03» червня **20** 24 **р.**

Вихідні дані: Матеріали лісовпорядкування філії «Голованівське лісове господарство» ДП «Ліси України», план лісових насаджень Голованівського лісництва, таксаційний опис насаджень.

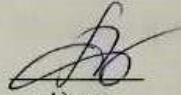
Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Природні та економічні умови підприємства.
2. Структура лісового фонду господарства.
3. Аналіз літературних джерел.
4. Дослідження особливостей створення та росту лісових культур дуба звичайного.
5. Висновки і пропозиції.

Календарний план виконання роботи

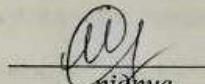
Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	листопад-грудень 23	виконано
Методична частина	січень-лютий 2024	виконано
Дослідницька частина	березень-квітень 2024	виконано
Оформлення роботи	травень 2024	виконано
Перевірка на плагіат	травень 2024	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	травень 2024	виконано
Подання на рецензування	травень 2024	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи
и

підпис

доктор Мельничук С.М.
вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

підпис

Мельничук В.В.
прізвище, ініціали

Дата отримання завдання « 02 » листопада 20 23р.

АНОТАЦІЯ

Майілова В.О. Стан лісокультурної справи у Голованівському лісництві філії «Голованівське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу стану лісовідновлення дуба звичайного, визначення особливостей росту і розвитку штучних дубових насаджень в умовах філії «Голованівське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Мета дослідження – дослідити стан штучного відтворення дібров в умовах філії «Голованівське лісове господарство» ДП «Ліси України».

У результаті дослідження:

- вивчено досвід створення та формування дубових насаджень у степовій зоні України;
- проаналізовано структуру лісового фонду філії «Голованівське лісове господарство»;
- проаналізовано лісокультурні заходи у Голованівському лісництві;
- визначено особливості росту і продуктивність культур дуба звичайного у Голованівському лісництві;
- розроблено рекомендації підприємству.

Кваліфікаційна робота викладена на 76 сторінках комп'ютерного тексту, з них 51 – основного тексту, складається з 5-ти розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури із 40 джерел, додатків та ілюстрована 10 таблицями і 9 рисунками.

Ключові слова: лісовідновлення, дуб звичайний, лісові культури, таксаційні показники, чисті і мішані насадження.

ABSTRACT

Mayilova V. O. The state of silvicultural affairs in the Holovaniv forestry of the branch "Holovanivske forestry" of the State Enterprise "Forests of Ukraine"

The qualification work is dedicated to the analysis of the state of reforestation of common oak, the determination of the growth and development characteristics of artificial oak plantations in the conditions of the "Holovaniv Forestry" branch of the State Enterprise "Forests of Ukraine".

The purpose of the study is to investigate the state of artificial reproduction of forests in the conditions of the "Holovaniv Forestry" branch of the State Enterprise "Forests of Ukraine".

As a result of the study:

- the experience of creating and forming oak plantations in the steppe zone of Ukraine was studied;
- the structure of the forest fund of the "Holovaniv Forestry" branch was analyzed;
- silvicultural activities in the Golovaniv Forestry were analyzed;
- growth characteristics and productivity of common oak crops in Golovaniv Forestry were determined;
- developed recommendations for the enterprise.

The qualification work is laid out on 76 pages of computer text, of which 51 are the main text, consists of 5 chapters, conclusions and proposals, a list of used literature from 40 sources, appendices and is illustrated with 10 tables and 9 figures.

Key words: reforestation, common oak, forest crops, tax indicators, pure and mixed plantations.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ДУБОВИХ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ У СТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ.....	9
1.1. Історія створення, вирощування та формування дубових лісостанів...	9
1.2. Стан дубових насаджень на сучасному етапі	13
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЛІЇ «ГОЛОВАНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	18
2.1. Місцезнаходження та організаційна структура господарства.....	18
2.2. Економічна характеристика підприємства.....	21
2.3. Характеристика лісового фонду	23
2.4. Основні показники лісогосподарської діяльності	28
РОЗДІЛ 3. ЕДАФО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ РЕГІОНУ ДОСЛІДЖЕНЬ. МЕТОДИКА ТА ОБСЯГ ВИКОНАНИХ РОБІТ.....	35
3.1. Едафо-кліматичні умови.....	35
3.2. Характеристика об'єктів дослідження.....	38
3.3. Методика дослідження	43
РОЗДІЛ 4. ВІДНОВЛЕННЯ ШТУЧНИХ ДІБРОВ У ФІЛІЇ «ГОЛОВАНІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	44
4.1. Сучасний стан лісокультурної справи в Голованівському лісництві...	44
4.2. Особливості росту культур дуба звичайного в Голованівському лісництві	47
4.3. Екологічне обґрунтування лісокультурних заходів.....	49
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	52
5.1. Стан охорони праці	52
5.2. Аналіз небезпечних і шкідливих чинників на підприємстві.....	53
5.3. Аналіз пожежної безпеки	54
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ	63

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. У лісовому фонді філії «Голованівське лісове господарство ДП «Ліси України» вкриті лісовою рослинністю ділянки займають 96, 7 % загальної площі лісових земель. Значну частину лісового фонду (67,4 %) складають насадження штучного походження. Основною лісоутворюючою породою є дуб звичайний.

2. Вікова структура культур дуба звичайного у Голованівському лісництві нерівномірна. Найбільші площі дуба звичайного зосереджені у середньовіковій групі віку – 37,8 %, найменші у пристигаючій – 9,6 %. Стигли та перестійні насадження дуба займають у загальній структурі вкритих лісом площ 35,5 %, молоді насадження – 17,1 %.

3. За останні 10 років у Голованівському лісництві створено 154,7 га лісових культур, з них 121,5 га – за участі дуба звичайного. Переважаючою є схема розміщення садивних місць $2,5 \times 0,7$ м.

4. Поширеним способом лісовідновлення дубових насаджень є створення лісових культур на зрубах.

5. Штучні дубові насадження високоповнотні (0,72–0,8), зростають за I і II класами бонітетів, їх запас коливається в межах від 301,0 до 497,0 м³ га⁻¹.

6. Станом на 2023 р. понад 26,8 % площі дубових насаджень займають чисті за складом деревостани, 36,7 % – мішані з участю дуба 80–90 %, і лише 36,5 % – мішані деревостани з часткою дуба у складі 70 % і менше. Супутніми породами в мішаних насадженнях є ясен звичайний, клен гостролистий та граб звичайний.

7. У зв'язку зі значною часткою стigliх та перестійних дубових насаджень у лісовому фонді Голованівського лісництва є необхідність провести відповідні лісогосподарські заходи, спрямовані на оптимізацію їх вікової структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельгард О. Л. Степове лісорозведення. М., 1971. 336 с.
2. Білоус В.І. Дуб звичайний в лісах України: Монографія. Вінниця: Книга-Вега, Вінницька обласна друкарня, 2009. 176 с.
3. Білоус А.М., Кашпор С.М. Лісотакційний довідник. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2021. 424 с.
4. Бородавка В. О. До питання відтворення природних дубових лісів Південного Сходу України. Лісівнича наука в контексті сталого розвитку (Матеріали наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження академіка Г. М. Висоцького, 29–30 вересня 2015 р., м. Харків). Х.: УкрНДІЛГА, 2015. С. 30–31.
5. Бородавка В.О. Періодичні всихання лісів у степовій зоні: фактори, прояви, перебіг, наслідки та набуті уроки. Донецьк : Технопарк, 2009. 65 с.
6. Бородавка В.О. Щодо впливу змін клімату на всихання дубових лісів Донеччини. Лісова типологія в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку: матеріали XI Погребняківських читань (10 – 12 жовтня 2007 р., м. Харків). Х. : УкрНДІЛГА, 2007. С. 186–188.
7. Бородавка В.О. Щодо впливу змін клімату на всихання дубових лісів Донеччини. Лісова типологія в Україні : сучасний стан, перспективи розвитку : Матеріали XI Погребняківських читань (10–12 жовтня 2007 р., м. Харків). Х. : УкрНДІЛГА, : 2007. С. 186–188.
8. Букша І.Ф. Інвентаризація парникових газів у секторі землекористування та лісового господарства. Х. : ХНАУ, 2008. 232 с.
9. Вакулюк П. Г. Нариси з історії лісів України. Фастів: Поліфаст, 2004. 623 с.
10. Вакулюк П. Г., Самоплавський В. І. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні. Харків: Прапор, 2006. 384 с.

11. Ведмідь М.М. Збільшення площ лісів в Україні: історія, стан та перспективи *Лісовий і мисливський журнал*. 2006, № 2. С. 2–27.
12. Ведмідь М.М. Стан і перспективи розвитку лісового господарства та лісової науки України. Мат. міжнар. ювіл. наук. конф., присвяч. 75-річчю з дня заснування УкрНДІЛГА «Ліс, наука, суспільство». Х., 2005. С. 3–4.
13. Генсірук С. А. Ліси України. Львів: Наук. тов. ім. Шевченка. 2002. 496 с.
14. Геоботанічне районування Української РСР / відп. ред. А.І. Барбарич. К.: Наукова думка, 1977. 306 с.
15. Гордієнко М.І., Гузь М.М., Дебринюк Ю.М., Маурер В.М. Лісові культури. Львів : «Камула», 2005. 607 с.
16. Грунтознавство: підручник / за ред. Д. Г. Тихоненка. К. : Вища освіта, 2005. 703 с.
17. Данько В.М. З історії розвитку лісового господарства в Центральному Донбасі. *Наукові праці УкрНДІЛГА*. К. : Видавництво Української Академії с.-г. наук, 1960. Вип. XX. С. 92 – 99.
18. ДСТУ 3273-95. Безпечність промислових підприємств. Загальні положення та вимоги.
19. Закон України «Про охорону праці», 2002 р. *Урядовий кур'єр*, 2002. № 46.
20. Лавриненко Д.Д. Створення лісових культур в дібровах України. К. : Урожай, 1970. 178 с.
21. Ліси Донеччини / за наук. ред. В. О. Бородавки. Науково інформаційний довідник. Луцьк. : Ініціал, 2015. 400 с
22. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*. 2003. №1. С. 16–21.

23. Мешкова В.Л. Динаміка санітарного стану дубових деревостанів у лівобережному лісостепу України після проведення лісогосподарських заходів. *Лісовий журнал*. 2011. № 1. С. 28–32.

24. Остапенко Б.Ф., Ткач В.П. Лісова типологія : навчальний посібник. Х. : ХДАУ ім. В. В. Докучаєва, УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького, 2002. 204 с.

25. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю. Лісомеліоративна значущість експедиції професора В. В. Докучаєва. *Наукові праці Лісівничої академії наук України* : зб. наук. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2013. Вип. 11. С 113–118.

26. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.

27. Погребняк П.С. Лісова екологія і типологія лісів. Вибрані праці. К. : Наукова думка, 1993. 496 с.

28. Правила з охорони праці для працівників лісового господарства та лісової галузі. Затверджені Міністерством надзвичайних ситуацій від 13.07.2005, № 119. 35 с.

29. Присяжнюк М.В. Розвиток дослідної справи з питань лісівництва і агролісомеліорації в Україні на початку ХХ ст. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х. : УкрНДІЛГА, 2010. Вип. 117. С. 3–15.

30. Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України: наказ Державного комітету лісового господарства України № 278 від 27.12.2004 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text>

31. Про охорону праці : Закон України від 14.10.2092 р. № 2695-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

32. Проєкт організації і розвитку лісового господарства ДП «Голованівське лісове господарство». Ірпінь, 2016. 182 с.

33. П'ятницький С.С. Довговічність і відмирання деревних порід у степових умовах в світлі теорії стадійного розвитку рослин. Збірник робіт з полезахисного лісорозведення. Х., 1940. С. 141–154.

34. Редько Г.І. Корабельні ліси України. К. : Либідь, 1995. 236 с.

35. Соломаха Н.Г. Сучасний стан дубових насаджень Державного підприємства «Великоанадольське лісове господарство» Донецького ОУЛМГ. Х. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х. : УкрНДІЛГА, 2015. С. 139–141.

36. Ткач В. П. Особливості росту та формування штучних дубових насаджень Великоанадольського лісового масиву. *Лісівництво і агролісомеліорація*. УкрНДІЛГА, Х. 2015. С. 31–42.

37. Ткач В.П. Попереднє поновлення деревних порід в умовах свіжої кленово-липової діброви Лівобережного Лісостепу. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х. : УкрНДІЛГА, 2014. Вип. 124. С. 47–54.

38. Ткач В.П., Лук'янець В.А., Купріна Н.П., Румянцев М.Г. Результати дослідів з переформування ослаблених порослевих дубових насаджень Лівобережного Лісостепу України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х. : УкрНДІЛГА, 2014. Вип. 125. С. 72–78.

39. Ткач В.П., Румянцев М.Г., Чигринцев В.П. Особливості природного насінневого відновлення в умовах свіжої кленово-липової діброви Лівобережного Лісостепу. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х.: УкрНДІЛГА, 2015. Вип. 127. С. 43–52.

40. Фурдичко О.І. Ліс у Степу: основи сталого розвитку: монографія. К. : Основа, 2006. 496 с.

41. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Степу України // Монографія. Біла Церква: «Білоцерківдрук», 2015. 527 с.

42. Domec J.C., King J.S. and etc Conversion of natural forests to managed forest plantations decreases tree resistance to prolonged droughts. *Forest Ecology and Management*. 2015. Volume 355, 1. P. 58–71.